



BELLA

BELLA JÁNOS

kiállítása

Munkácsy Mihály Múzeum
Békéscsaba

1987. július 3 – augusztus 9.



ÖNARCKÉP
tus, papír, 48x21 cm

Önéletírás

Ha a Hazámban töltött 21 évemre gondolok, úgy érzem, hogy hihetetlenül élménydús időszaknak lehettem részese. A testközelben átélt örömteli és tragikus események áradata formált engem kívül-belül és határozta meg a világhoz és a Művészethez való viszonyomat.

Tíz közül nyolcadik gyermekének hozott világra anyám 1935. február 22-én, pár nappal az ottani csendőrsortűz előtt. Mivel előttem kettő s utánam egy kistestvér elhalt, így heten maradtunk testvérek. Apám csizmadia mester volt, aki éjt nappallá téve igyekezett eltartani a népes családot, ami csak anyám imái által vált lehetségessé. Kunceaftjaink többnyire kubi-kos és parasztemberek voltak, akik gyakran fél éjszakákat időztek nálunk, várva a készülő lábbelikre. Elbeszéléseik költői színezéseit és megtoidásait szemek csillogása hitelesítette. Tőlük tudom, hogy lelkesedés nélkül nincs Művészet és tőlük tudom azt is, hogy az átköltött valóság a valóságnál valóságosabb! — Kilenc éves voltam a légiriadók és a frontátvonulás idején. Nem egyszer kellett földbe ásott bunkerban éjszakáz-nunk.

Ha szemem lehunyom még ma is tisztán és meggyőző erővel látom életünk mozzanatait a bölcsőtől a ravatalig. Nem kis erőfeszítésbe került elszakadnom attól a faluközösségtől, ahol minden arc, minden bokor oly meghitt volt. De én festő akartam lenni és ez tanulással és világlátással jár. Ezért választottam iskoláimnak a művészeti gimnáziumot, az Iparművészeti Főiskolát, a szegedi pedagógiai főiskolát és a stuttgarti Képzőművészeti Akadémiát. — Ez utóbbit már akkor, miután az 58-os események idején az országot elhagytam.

Pelsoroálni is nehéz lenne kenyérkeresői tevékenységemet, mígnem Stuttgartban az Állami Színháznál

festő állást kaptam. Nyolc évig voltam ott, és utána a nejem szülővárosában, Backnangban jutottam rajz-tanári álláshoz. Ott született fiúnk és leányunk is, és ott létesítettem egy Képzőművészeti Szabadiskolát is, amit nyolc évig vezettem.

Ritkán állítok ki. Eddig csak három önálló kiállításom volt, de csoportos bemutatókon — amelyre meghívnak — rendszeresen részt veszek, mint pl. 1982-ben a „Tisztelet a Szülőföldnek” című Műcsarnok-beli kiállításon.

Dívatok és programok után nem vonzódom. A minden áron modern irányba való haladást sem kedvelem. Caravaggio, Goya, van Gogh, Gauguin, Rousseau, Chirico. Munkácsy és Csontváry művei foglalkoztatnak.

Tanáraim voltak: Sarkantyú Simon, Sebestyén Ferenc, Rákósy Zoltán, Vinkler László, Manfred Henninger és Heinz Trökes. Elindítóm Szabó Ernő end-ródi rajztanárom volt.

Hálás vagyok, hogy most szülőmgyém székhelyén Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban kiállíthatok.

Bella János

Backnang, (NSZK) 1987. március 10

Bella János képei elé

Bella János három évtizede él a Német Szövetségi Köztársaságban, műveit végigtekintve azonban az első pillanatra feltűnik, hogy a magyar, pontosabban az alföldi lét gyökerei véglegesen meghatározták festészetét. Emlékképei átszövik képeinek témáját, még akkor is, ha nem konkrétan „alföldi” témához nyúl.

Bella János élményvilágában jelen van az alföldi mindennapok felidézése, de nem a krónikás valóságot rögzítő pontosságával, hanem az emlékeit őrző művész átírásában. Ennek nemcsak a tér- és időbeli távolság az oka, hanem Bella János eredendő, szinte érzékien lírai alkata is. Emlékeiből az alföld jelképei, — gémeskutak, tanyák, bivalyok — merülnek föl, de nem idillikus, romantikus képeként, hanem való, megélt érzelmekkel, s nem ritkán drámai töltéssel. Lényegében ezeken a képein is — mint egész munkásságában — az emberi élet alapvető és örök kérdéseit veti fel, mint: otthon, szerelem, öregség, halál. Az alakok, típusok, látás, plébejus-vaskos szépségű megformálása egy-egy művön emléketeszt Csahány Kálmán balladés hangulatú rajzi világára, s ez a — mégis távoli — rokonság is a szülőföldhöz való kötődést bizonyítja.

Máskor, ahol az egymásra halmozódó emlékképek a festményen megdöntött síkokon jelennek meg, nem véletlenül jut eszébe a nézőnek Chagall Vityebszkről

(orosz szülőfalujáról) álmodó művészte. Igaz, a rokonság inkább az emberi, mint a művészi habitusban ledezhető fel. Bella „barbár-madonnái”-nak formailag több köze van Gauguin nyers szépségű lányalakjaihoz, valószínűleg azért, mert Gauguinhoz hasonlóan Bella is az eredendő, a civilizációtól meg nem romlott emberi-természeti harmóniát keresi. S ehhez nemcsak belévesődött emlékképeihez, hanem az emberi tudat legmélyebb rétegeihez — a művész kifejezésével élve: a kollektív tudatalathoz — nyúl vissza.

Művészetének harmadik forrása a versek világa. Műveinek másik csoportja, a grafika meríti innen — többnyire — témáit, sorozatot készített pl. kedvelt német és magyar költőinek hatására. Máskor festményei témáit „ölteti át” tussajába akvarellel színezve, de megpróbálkozik a dekoratív-stilizáció megoldásokkal is. Grafikáinak stílusa sokrétűsége és tematikus gazdagsága mutatja leginkább Bella János állandó kísérletező kedvét, s ezek a művek nyújtanak bepillantást az ő szellemi műhelyébe, állandóan új utakat kereső művészetébe.

Üdvözljük Bella János kiállítását itthon, remélve, hogy a kapcsolatnak első állomását több is követi majd.

Geleitwort zu den Bildern von János Bella

János Bella lebt seit drei Jahrzehnten in der Bundesrepublik Deutschland. Beim Betrachten seiner Werke wird dem Betrachter jedoch schon beim ersten Anblick klar, daß die ungarischen, genauer die Wurzeln des Alföld in seinem Bestehen seine Malerei endgültig bestimmt haben. Seine Gedankenbilder druchwirken das Thema seiner Bilder auch dann, wenn er sich nicht konkret mit einem Alföld-er Thema befaßt.

In der Erinnerungswelt von János Bella besteht die Erinnerung an den Alltag des Alföld, jedoch nicht mit der Genauigkeit einer chronologisch festliegenden Wirklichkeit, sondern in der Umschreibung des diese Erinnerungen bewahrenden Künstlers. Grund hierfür ist nicht allein die Entfernung in Zeit und Raum, sondern auch die eigenständige, nahezu gefühlswoll-lyrische Gestalt János Bellas.

Aus seinen Erinnerungen tauchen die Wahrzeichen des Alföld — Ziehbrunnen, die Kleinhöfe, Büffelrinder — heraus, jedoch nicht als idyllische, romantische Bilder, sondern mit wahrhaften, durchlebten Gefühlen, und nicht selten mit dramatischer Geladenheit. In diesen Bildern — wie in seinem gesamten Schaffen — wirft er hauptsächlich die grundlegenden und ewigen Fragen des menschlichen Lebens auf, wie die des Zuhause, der Liebe, des Alters, des Todes. Die Erscheinung der Gestalten, der Landschaft, ihre Gestaltung von plebejisch-grober Schönheit in den einzelnen Werken erinnert an die zeichnerische Welt balladischer Stimmung von Kálmán Csohány, und diese — wenn auch entfernte — Verwandtschaft beweist gleichfalls die Bindung an die Heimat Erde.

An anderer Stelle, wo die aufeinander gehäuften Erinnerungsbilder auf dem Gemälde auf gestürzten

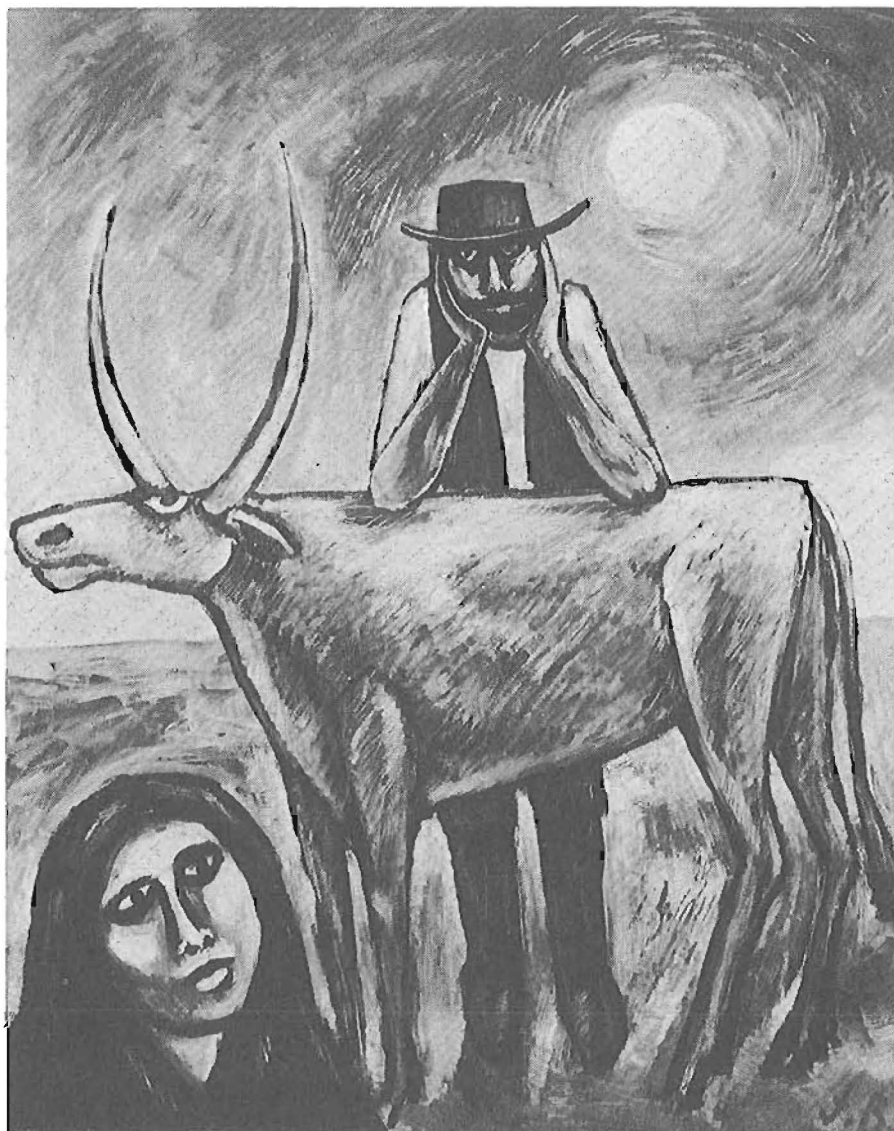
Ebenen auftreten, kommt dem Betrachter nicht zufällig die von Witjebk (seinem russischen Geburtsdorf) träumende Kunst Chapalls ins Gedächtnis. Allerdings ist wahr, daß einem diese Verwandtschaft eher im menschlichen, als im künstlerischen Habitus auffällt. Bellas „barbarische Madonnen“ haben eher Verwandtschaft mit Gauguins Mädchengestalten in ihrer groben Schönheit, wahrscheinlich aus dem Grunde, weil ähnlich wie Gauguin auch Bella die ursprüngliche, von der Zivilisation noch unverdorrene Harmonie zu finden sucht. Und in dieser Suche greift er nicht allein auf die in sich gezogenen Erinnerungsbilder zurück, sondern in die tiefsten Schichten des menschlichen Bewußtseins — mit dem Ausdruck des Künstlers sprechend: ins kollektive Unterbewußtsein.

Dritte Quelle seiner Kunst ist die Welt der Verse. Eine andere Gruppe seiner Werke, die Graphiken, schöpfen — größtenteils — hieraus ihre Themen, so schuf er eine Serie, die durch beliebte deutsche und ungarische Dichter beeinflusst wurde. Wieder wondrous „setzt er die Themen seiner Gemälde in mit Aquarell gefärbte Tuschzeichnungen um“, jedoch hat er sich auch mit dekorativ-stilisierten Lösungen versucht. Die stilistische Vielseitigkeit seiner Graphik und sein thematischer Reichtum weisen besonders auf János Bellas andauernde Experimentierlust hin, und diese seine Werke erlauben einen Einblick in seine gesittige Werkstatt, in seine dauernd neue Wege suchende Kunst.

Wir begrüßen János Bellas Ausstellung in seiner Heimat, hoffend, daß diesem ersten Schritt der Verbindung noch viele weitere folgen werden.



ALOMBELI TALÁLKOZÁS
tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm



BAROMRA KÖNYÖKLŐ
tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm

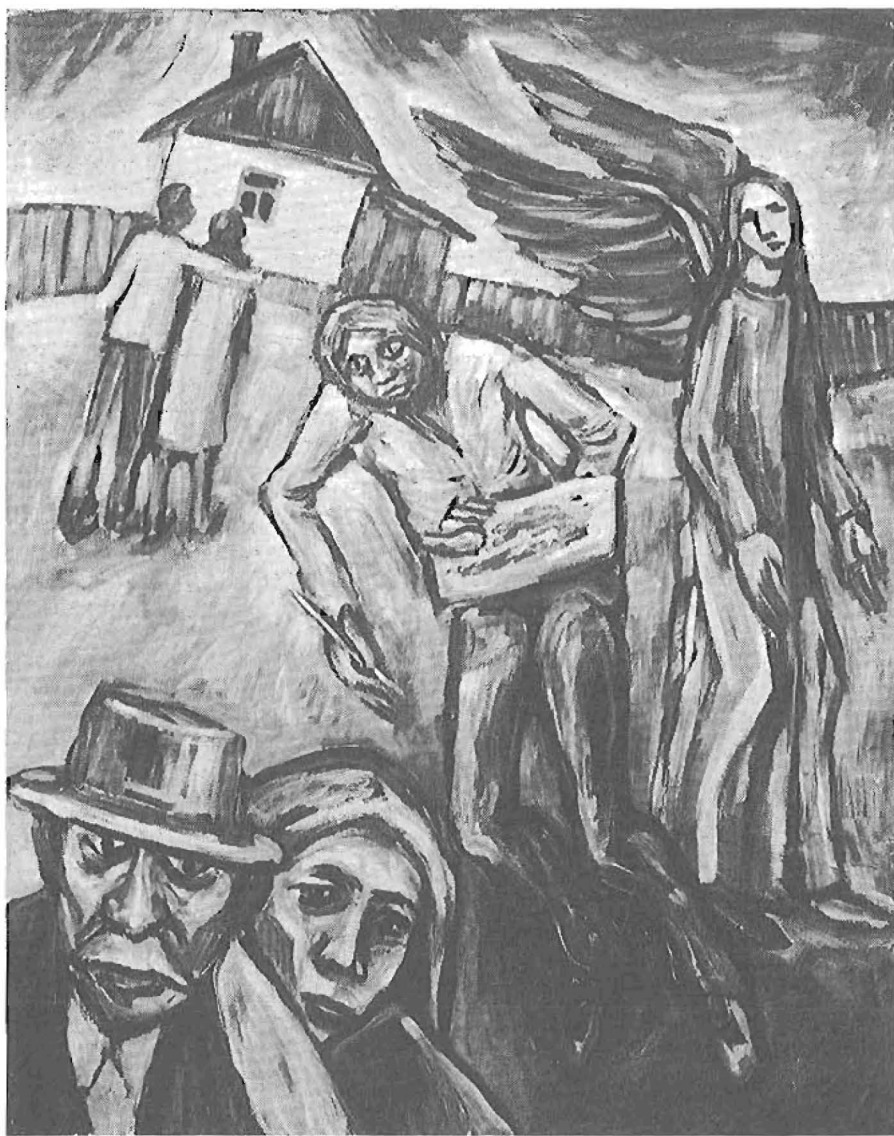


LEGI RIADÓ

tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm



A KATONÁK ÉS AZ ANGYAL.
tojástempera, olaj, vászon, 130x75 cm



FESTŐ ÉS MODELLJEI
tojástemperá, olaj, vászon, 100x80 cm

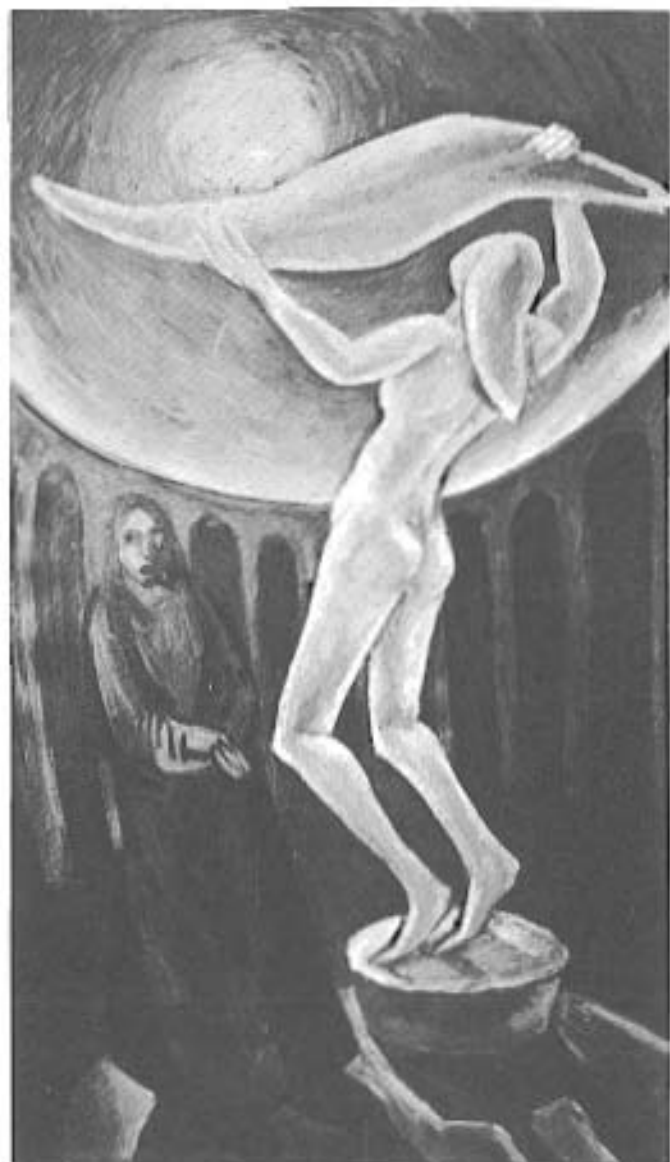


FIATALSÁG—ÖREGSÉG
tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm



LÁNY ÉS LOVAS

tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm



HOLDAS UDVAR SZOBORRAL
tojástempera, olaj, vászon, 130x75 cm



A TÉKOZLÓ FIU
tus, papír, 42x30 cm



LILITH
tinta, papír, 30x21 cm



A HOLD ÉS FÖLDI MÁSA
tinta, papír, 30x21 cm



DÉLI HARANGSZÓ
tus, papír, 28x21 cm

A borítón: ÁLOM A SZÜLŐI HÁZRÓL
tojástempera, olaj, vászon, 100x80 cm

Fotó: Karl Keller

Az előszót írta

és a kiállítást rendezte: Ibos Éva

Felelős kiadó: Dr. Szabó Ferenc